

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Pavla Šámala, soudce Jana Wintra a soudce zpravodaje Jaromíra Jirsy o ústavní stížnosti stěžovatele **Z. K.**, zastoupeného Mgr. Petrem Pařilem, advokátem se sídlem v Brně, Škárova 809/16, proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 21 Cdo 2357/2022-257 ze dne 30. 11. 2022, rozsudku Krajského soudu v Ostravě č. j. 16 Co 282/2021-226 ze dne 15. 3. 2022 a rozsudku Okresního soudu v Karviné č. j. 25 C 183/2018-194 ze dne 15. 9. 2021, za účasti **Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Ostravě a Okresního soudu v Karviné**, jako účastníků řízení, a obchodní korporace **OKD, a. s.**, se sídlem ve Stonavě 1077, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

I. Usnesením Nejvyššího soudu č. j. 21 Cdo 2357/2022-257 ze dne 30. 11. 2022, rozsudkem Krajského soudu v Ostravě č. j. 16 Co 282/2021-226 ze dne 15. 3. 2022 a rozsudkem Okresního soudu v Karviné č. j. 25 C 183/2018-194 ze dne 15. 9. 2021 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené článkem 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a rovnost účastníků řízení podle článku 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, ve spojení s jeho právem na nedotknutelnost osoby zaručeným článkem 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Ve výroku I. uvedená rozhodnutí se ruší.

Odůvodnění:

I. Namítané porušení ústavně zaručených práv

1. Ústavní stížností se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí, neboť jimi měla být porušena jeho ústavně zaručená práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), nedotknutelnost osoby podle čl. 7 odst. 1 Listiny a na hmotné zabezpečení podle čl. 30 odst. 1 Listiny.

II. Rekapitulace skutkového a procesního vývoje

2. Stěžovatel byl od roku 1989 na základě pracovní smlouvy zaměstnán u vedlejší účastnice (dříve Českomoravské doly, a. s.; dále též „OKD“) jako horník. V průběhu výkonu práce u tohoto zaměstnavatele na něj dne 19. 1. 1999 spadla hornina z levého vrchního boku důlního díla, která jej přimáčkla k budovací plošině kombajnu. Pracovní úraz měl pro stěžovatele rozsáhlé a trvalé následky, zejména v podobě onemocnění krčního úseku páteře. Pracovní poměr u OKD byl pro tyto následky rozváznán dohodou ke dni 2. 1. 2000; dne 2. 3. 2000 uzavřeli stěžovatel a vedlejší účastnice dohodu o poskytování náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti (dále též „renta“), kterou vedlejší účastnice vyplácela stěžovateli až do června 2013.

3. Dne 30. 8. 2013 oznámila vedlejší účastnice stěžovateli ukončení výplaty renty dopisem téhož data, v němž mu sdělila, že podle závěrů znaleckého posudku ze dne 13. 8. 2013, který vypracovala MUDr. Irena Landecká, trpí nejméně od prosince 2005 obecným onemocněním krčního úseku páteře při prokázaných degenerativních změnách a současně oboustranným syndromem karpálního tunelu; obě onemocnění by stěžovatele podle znalkyně vyřazovala z práce horníka. Tuto skutečnost považuje vedlejší účastnice za změnu poměrů ve smyslu § 202 odst. 1 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, v tehdy účinném znění (dále jen „zákon č. 65/1965 Sb.“), v jejímž důsledku nárok stěžovatele na výplatu renty do průměrného výdělku, jehož dosahoval stěžovatel při výkonu práce horníka u OKD, zanikl.

4. Stěžovatel se žalobou podanou u Okresního soudu v Karviné (dále jen „nalézací soud“) domáhal proti OKD výplaty renty za rozhodné období ve výši 760 737 Kč s příslušenstvím. Nalézací soud ústavní stížností napadeným rozsudkem žalobu zamítl (výrok I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky II a III); dospěl k závěru, že nastala relevantní změna poměrů stěžovatele, protože u něj bylo dne 26. 7. 2013 zjištěno obecné onemocnění – oboustranný syndrom karpálního tunelu, což jej samo o sobě vylučuje z výkonu práce horníka, kterou zastával u vedlejší účastnice před pracovním úrazem. Jelikož záviselo rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, provedl nalézací soud ve věci znalecké dokazování. Podle znaleckého posudku MUDr. Landecké jsou obě zjištěná onemocnění stěžovatele obecná a nemají souvislost s pracovním úrazem; naopak znalci MUDr. Miroslav Vašítek, Ph.D. a MUDr. Vítězslav Lorenc dospěli k jednoznačnému závěru, že postižení krčního úseku páteře stěžovatele je následkem pracovního úrazu a nejde tedy o obecné onemocnění. K oboustrannému syndromu karpálního tunelu se oba znalci vyjádřili, že jelikož u stěžovatele bylo provedeno elektromyografické vyšetření (EMG) poprvé až 26. 7. 2013, nelze vyloučit, že nemocí trpěl již dříve, protože v době výkonu práce u OKD pracoval s vibrujícími nástroji. Z potvrzení stěžovatele o zdravotním stavu z let 2004, 2007, 2008, 2010, 2012 a 2013, v nichž není zmínka, že by stěžovatel trpěl jiným onemocněním než následky po

pracovním úrazu, nalézací soud zjistil, že v tomto období stěžovatel onemocněním syndromu karpálního tunelu netrpěl. Nalézací soud dospěl k závěru, že stěžovatel neprokázal, že k datu skončení pracovního poměru trpěl syndromem karpálního tunelu při počátku výplaty renty, ten byl prokazatelně zjištěn až v roce 2013 na základě vyšetření MUDr. E. S. Skutečnost, že EMG vyšetření nebylo provedeno za trvání pracovního poměru u OKD ani na jeho konci, podle nalézacího soudu neznamená, že syndrom karpálního tunelu objektivně existoval již při skončení pracovního poměru stěžovatele. Nalézací soud neshledal důvodnou ani námitku stěžovatele o nesplnění zákonných povinností OKD na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

5. K odvolání stěžovatele Krajský soud v Ostravě (dále jen „odvolací soud“) ústavní stížností napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek nalézacího soudu (výrok I) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II); jako správná převzal skutková zjištění nalézacího soudu. Otázku, zda nastala podstatná změna poměrů stěžovatele rozhodná pro výplatu renty, posoudil podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „zákoník práce“), ve znění účinném ke dni 1. 7. 2013, kdy měly být poměry změněny, tj. ve znění účinném do 31. 7. 2013. Odvolací soud neshledal důvodnou stěžejní námitku stěžovatele, že vedlejší účastnice neunesla důkazní břemeno k tvrzené změně poměrů. Znalci totiž vyslovili toliko domněnku, že stěžovatel vzhledem k charakteru práce mohl (teoreticky) trpět syndromem karpálního tunelu již předtím, než u něj byla nemoc diagnostikována; nepostavili však najisto, že oboustranným syndromem karpálního tunelu (kdykoli) před 26. 7. 2013 skutečně onemocněl. Takový závěr znalci nevyslovili (vyslovit nemohli), protože stěžovatel před uvedeným datem neabsolvoval odborné lékařské vyšetření, které by mohlo přítomnost nemoci potvrdit. Za popsané situace vedlejší účastnice prokázala, že na straně stěžovatele nastala podstatná změna poměrů (spočívající v tom, že ke dni 26. 7. 2013 u něj bylo zjištěno obecné onemocnění – oboustranný syndrom karpálního tunelu lehkého stupně), což způsobilo zánik práva stěžovatele na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti. V postupu vedlejší účastnice odvolací soud neshledal ani porušení dobrých mravů, nezajistila-li, aby u lékařských prohlídek bylo prováděno EMG vyšetření, neboť nebyla oprávněna stanovit náplň prohlídky.

6. Proti rozsudku odvolacího soudu podal stěžovatel dovolání, které Nejvyšší soud (dále též „dovolací soud“) ústavní stížností napadeným usnesením odmítl (výrok I), a rozhodl o náhradě nákladů dovolacího řízení (výrok II); dospěl k závěru, že dovolání stěžovatele neobsahuje údaje, v čem stěžovatel spatřuje splnění předpokladů jeho přípustnosti ve smyslu § 241a odst. 2 o. s. ř., a proto nebylo možné v dovolacím řízení pokračovat. Podstatou dovolací argumentace stěžovatele je jeho nesouhlas s hodnocením provedených důkazů, zejména znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, a skutkovým závěrem odvolacího soudu. Dovolací soud přitom neshledal extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a z nich učiněnými skutkovými závěry odvolacího soudu ani znaky nepřípustné libovůle při hodnocení důkazů. Přípustnost dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. nemohla založit předestřená otázka, *„kdo nese důkazní břemeno ohledně prokázání a vyvracení existence obecného onemocnění, neprováděl-li zaměstnavatel průběžné lékařské prohlídky a výstupní lékařskou prohlídku, ačkoliv byl zaměstnanec vystaven riziku vibrací s přenosem na horní končetiny a současně riziku lokální svalové zátěže končetin“*, neboť na uvedené otázce rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá. Rozhodnutí odvolacího soudu je navíc v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu.

III. Argumentace stěžovatele

7. Stěžovatel v ústavní stížnosti rekapituluje skutkové i procesní okolnosti věci a popisuje specifika svého případu. Porušení svého práva na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny) a ústavního principu materiálního právního státu [čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“)] spatřuje v tom, že obecné soudy postupovaly příliš formalisticky. Stěžovatel, který necítí příznaky syndromu karpálního tunelu a nikdy je nepocíťoval, byl vystaven vzniku tohoto syndromu v rámci pracovního poměru u OKD, které toto riziko nesledovalo, neprovádělo ani preventivní, ani výstupní prohlídku, v důsledku čehož není možné aktuální stav stěžovatele porovnat se stavem v době pracovního úrazu. Podle stěžovatele se obecné soudy nezabývaly ani otázkou možného porušení dobrých mravů a jejich rozhodnutí jsou extrémně nespravedlivá.

8. Dále stěžovatel namítá, že se obecné soudy nevypořádaly s otázkou, nakolik jej onemocnění omezuje, a zda by neměla být renta jen poměrně snížena, protože úraz páteře jej vylučuje z běžného života daleko více než syndrom karpálního tunelu. Přitom stěžovatel tuto otázku předložil u nalézacího soudu v rámci zadání pro znalce – soud ji neakceptoval, znalci nepoložil a dále tuto záležitost neřešil. Stěžovatel namítá, že syndrom karpálního tunelu nepředstavuje v jeho případě trvalou změnu okolností ve smyslu relevantních zákonných ustanovení. Jak plyne ze znaleckých posudků, jde u něj o počáteční a lehké stádium syndromu karpálního tunelu, který je na EMG zachycen v rozmezí lehké odchylky od normy, syndrom zůstal po celou dobu, kdy o něm stěžovatel nevěděl, a tedy logicky nemohl podstoupit konzervativní léčbu, stacionární. Ani tím se žádný z obecných soudů nezabýval. V případě, že bude léčba syndromu karpálního tunelu účinná a bude odstraněna domnělá změna poměrů, která podle OKD i obecných soudů odůvodňuje ukončení výplaty renty, nebude stěžovateli dán účinný prostředek ochrany jeho práv k tomu, aby bylo poskytování náhrady za ztráty na výdělků obnoveno.

9. K postupu Nejvyššího soudu stěžovatel uvádí, že odmítnutí jeho dovolání je nedostatečně odůvodněno, neboť nereaguje na stěžovatelem položené otázky.

10. Obecné soudy rovněž zasáhly do ústavně zaručených práv stěžovatele na přiměřené hmotné zabezpečení (čl. 30 odst. 1 Listiny; pozn. Ústavního soudu: stěžovatel nesprávně odkazuje na čl. 30 odst. 2 Listiny) a na nedotknutelnost osoby (čl. 7 odst. 1 Listiny), neboť z nich vyplývá též princip plné náhrady za utrpěnou újmu na zdraví.

IV. Vyjádření k ústavní stížnosti

11. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu vyzval účastníky řízení a vedlejší účastníky řízení, aby se k ústavní stížnosti vyjádřili.

12. Nalézací soud ve vyjádření pouze odkázal na odůvodnění svého rozsudku.

13. Odvolací soud nepovažuje ústavní stížnost za důvodnou, neboť se opírá o námitky, s nimiž se již vypořádal v napadeném rozsudku. Stěžovatel nesouhlasí se skutkovými zjištěními obecných soudů učiněnými ze znaleckého dokazování a v ústavní stížnosti předestírá vlastní hodnocení znaleckých posudků, ze kterých podle jeho názoru vyplývá, že syndrom karpálního tunelu nelze hodnotit jako tzv. obecné onemocnění, tedy jako změnu poměrů, jež by měla za následek zánik nároku na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti.

14. Nejvyšší soud odkazuje na svou ustálenou judikaturu, z níž vyplývá, že dovolání je mimořádný opravný prostředek, na který jsou kladeny vyšší požadavky než na řádné opravné prostředky, a že k jeho projednatelnosti nestačí, aby dovolatel jen uvedl, jaký právní názor (skutkové námitky jsou nepřípustné) má být podle něj podroben přezkumu. Následně Nejvyšší soud rekapituluje závěry, ke kterým dospěl ve svém usnesení, na nichž setrvává, a nesouhlasí s názorem stěžovatele, že napadenými rozhodnutími bylo zasaženo do jeho ústavně zaručených práv. Je-li podstatou podané stížnosti námitka, že u stěžovatele při výstupní lékařské prohlídce nebylo provedeno EMG vyšetření, byla již odvolacím soudem při hodnocení provedených důkazů zohledněna. Nejvyšší soud navrhuje, aby byla ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněná odmítnuta.

15. Vedlejší účastnice se vyjádřila, že podstatou ústavní stížnosti je nesouhlas stěžovatele s hodnocením důkazů provedeným obecnými soudy. Podle ní bylo provedeno dokazování v rozsahu nezbytném pro posouzení, zda na straně stěžovatele nastala podstatná změna poměrů ve smyslu § 271u odst. 1 zákoníku práce, a provedené důkazy, zejména znalecké posudky, obecné soudy pečlivě zhodnotily z hlediska právní korektnosti i věcné správnosti. Tvzení stěžovatele o neprovádění průběžných prohlídek a neprovedení výstupní prohlídky jsou ve vzájemném rozporu. Buď vedlejší účastnice neprováděla průběžné prohlídky, což neodpovídá skutečnosti, neboť stěžovatel byl k nim pravidelně vysílán, nebo, jak tvrdí stěžovatel, neprováděla vedlejší účastnice při průběžných prohlídkách EMG vyšetření – potom sám stěžovatel přiznává, že vedlejší účastnice průběžné prohlídky zajišťovala. Skutečnost, že vedlejší účastnice není oprávněna provádět jakékoli zdravotní prohlídky, tím méně EMG vyšetření, a že náplň pracovně-lékařských prohlídek je stanovena obecně závaznými předpisy, odmítá stěžovatel vzít v úvahu přesto, že i k této otázce se obecné soudy již vyjádřily. Vedlejší účastnice navrhuje, aby Ústavní soud stížnost odmítl pro její zjevnou neopodstatněnost, případně ji zamítl.

16. Stěžovatel v replice uvádí, že jeho argumentace nespočívá výhradně v nesouhlasu s hodnocením důkazů, ale týká se i právního posouzení. Upozorňuje, že nelze vyloučit jeho nárok na rentu bez zhodnocení individuálních okolností případů a přihlídnutí k obecné spravedlnosti. Formalistický postup soudů podporuje liknavý přístup zaměstnavatelů k plnění jejich povinností. V daném případě je stěžejní, že vedlejší účastnice neprovedla výstupní prohlídku, nebyl pečlivě prověřen jeho zdravotní stav v době ukončení pracovního poměru, a proto nemůže být nyní konstatována podstatná změna poměrů. Syndrom karpálního tunelu se po celou dobu, minimálně od roku 2013, nezměnil, zůstává stacionární a nejde o neléčitelný stav. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že by Nejvyššímu soudu předložil otázky, které nezakládají přípustnost dovolání, neboť z nich je patrné, že jejich podstatou není výhradně nesouhlas s hodnocením důkazů. Podle stěžovatele jsou provedené důkazy a skutkové závěry v extrémním rozporu, neboť závěr, že trpí obecným onemocněním, je v přímém rozporu se znaleckými posudky. V řízení před obecnými soudy se stěžovatel sice odvolával na důkazní břemeno, zde však na ně nemíří. Otázku, kdo měl prokázat změnu poměrů a původní stav, položil z toho důvodu, že soudy posuzovaly věc bez zohlednění specifik jeho případu. Namítá-li OKD, že jsou stěžovatelova tvrzení rozporná, není tomu tak. V ústavní stížnosti stěžovatel jasně uvádí, že OKD neprovádělo průběžné prohlídky zaměřené na kontrolu nemocí, které se s rizikem práce pojí. Není přitom vhodné čekat s kontrolou až na okamžik, kdy si zaměstnanec začne stěžovat nebo kdy sám začne pociťovat obtíže. Stěžovatel má za to,

že by měla být přehodnocena judikatura Nejvyššího soudu, podle které se porovná stav „před a po“, a poté se porovnání bez ohledu na ostatní souvislosti vyloží.

V. Předpoklady řízení před Ústavním soudem

17. Ústavní stížnost byla oprávněnou osobou podána včas [§ 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“)]. Stěžovatel je řádně zastoupen advokátem (§ 30 odst. 1 zákona o Ústavním soudu) a Ústavní soud je k projednání ústavní stížnosti příslušný. Dále se zabýval přípustností ústavní stížnosti ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.

18. Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatele mimo jiné (v části proti meritornímu výroku odvolacího soudu) pro vady spočívající v nevymezení předpokladů jeho přípustnosti. Otázkou přípustnosti dovolání se Ústavní soud podrobně zabýval v plenárním stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16 ze dne 28. 11. 2017 (ST 45/87 SbNU 905; 460/2017 Sb.), v němž přijal závěr, že je-li dovolání stěžovatele odmítnuto pro vady, jde o případ, kdy stěžovatel nevyčerpal dostupné opravné prostředky řádným způsobem.

19. Jelikož podle Ústavního soudu rozhodl Nejvyšší soud o stěžovatelově dovolání ústavně nesouladným způsobem (k tomu viz část VII. 1), je ústavní stížnost přípustná proti všem napadeným rozhodnutím. Nejvyšší soud sice odmítl dovolání stěžovatele pro nevymezení předpokladů jeho přípustnosti, nicméně se jeho věcnou důvodností částečně zabýval (viz bod 28 dále). Bylo by nadbytečné z tohoto důvodu rušit pouze usnesení Nejvyššího soudu, je-li zřejmé, že by v takovém případě stěžovatelovo dovolání nebylo odmítnuto (v meritorní části) nikoli pro vady, ale pro nepřípustnost. Ústavněprávní přezkum rozhodnutí nižších soudů je proto dán s ohledem na zájem na efektivní ochraně základních práv (srov. citované stanovisko sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16, bod 64).

VI. Upuštění od ústního jednání

20. Ústavní soud podle § 44 zákona o Ústavním soudu zvážil, zda je ve věci třeba konat ústní jednání a dospěl k závěru, že by to nepřispělo k dalšímu objasnění věci, než jak se s ní seznámil z vyžádaného procesního spisu sp. zn. 25 C 183/2018 a podání účastníků řízení. Nekonání ústního jednání odůvodňuje také skutečnost, že Ústavní soud nepovažoval za potřebné provádět dokazování.

VII. Vlastní hodnocení Ústavního soudu

21. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

22. Přezkum Ústavního soudu lze v nyní projednávané věci rozdělit do dvou rovin: Zaprvé, zda Nejvyšší soud rozhodl o stěžovatelově dovolání ústavně konformním způsobem (část VII. 1); zadruhé, zda obecné soudy při posuzování merita věci nevybočily z ústavněprávních požadavků týkajících se rozložení důkazního břemene a nerozhodly v rozporu s principem odpovídající náhrady majetkové i nemajetkové újmy při poškození zdraví (část VII. 2). Přestože stěžovatel uvádí (přínejmenším ve své replice), že vůči rozložení důkazního břemene ústavní stížností nebrojí, Ústavní soud považuje tuto otázku za stěžejní. Ústavní soud je sice vázán petitem ústavní stížnosti, není již vázán jejím odůvodněním, tj. argumenty, které stěžovatel uvádí [srov. např. nálezn sp. zn. I. ÚS 89/94

ze dne 29. 11. 1994 (N 58/2 SbNU 151) nebo nález sp. zn. III. ÚS 2396/13 ze dne 3. 4. 2014 (N 53/73 SbNU 69), bod 13].

VII. 1 Odmítnutí dovolání pro vady

23. Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatele v meritorní části [v části proti nákladovému výroku je – správně – odmítl jako objektivně nepřípustné ve smyslu § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.] z toho důvodu, že neobsahuje údaje, v čem stěžovatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání ve smyslu § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud založil závěr o vadnosti dovolání jednak na tom, že podstatou dovolací argumentace je nesouhlas s hodnocením provedených důkazů, a dále na tom, že na stěžovatelem předestřené otázce rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá.

24. Ve stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16 Ústavní soud mimo jiné uvedl, že za vadu dovolání nelze považovat, je-li v něm uvedeno, v čem stěžovatel spatřuje naplnění předpokladů přípustnosti, avšak Nejvyšší soud má na tuto otázku jiný názor (bod 36 stanoviska); obdobně není vadou dovolání, zastává-li Nejvyšší soud oproti dovolateli názor, že jím předložená právní otázka, ohledně které vymezuje přípustnost dovolání, nebyla ve skutečnosti odvolacím soudem řešena, případně, že na jejím řešení rozhodnutí odvolacího soudu nezávisí (tamtéž, bod 45).

25. Stěžovatel v dovolání specifikoval konkrétní dovolací důvod a předložil potřebnou argumentaci, rovněž jasně a srozumitelně vymezil, že rozsudek odvolacího soudu závisí na vyřešení otázek hmotného práva, které v rozhodovací praxi odvolacího soudu nebyly dosud vyřešeny (viz část III./A dovolání), a které mají být dovolacím soudem posouzeny jinak (včetně označení konkrétních rozhodnutí – viz část III./B dovolání). Stěžovatel předložil Nejvyššímu soudu celkem pět právních otázek, u nichž nelze *a priori* dospět k závěru, že by všechny představovaly pouhou polemiku se skutkovými zjištěními (srov. např. otázky: „*kdo nese důkazní břemeno ohledně prokázání a vyvrácení existence obecného onemocnění, neprováděl-li zaměstnavatel průběžné lékařské prohlídky a výstupní lékařskou prohlídku zaměstnavatelem, ačkoliv byl zaměstnanec vystaven riziku vibrací s přenosem na horní končetiny a současně riziku lokální svalové zátěže končetin*“ či „*jaké skutečnosti mohou představovat změnu poměrů poškozeného, v důsledku níž se zaměstnavatel může úspěšně domáhat změny v úpravě své povinnosti platit poškozenému náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti*“, a jiné), ačkoli i ta je v dovolání přítomna. Přestože Ústavní soud nehodnotí, zda tyto otázky mohly založit přípustnost dovolání, neboť k tomu je oprávněn pouze Nejvyšší soud (§ 239 o. s. ř.), je z dovolání stěžovatele patrné, že dostál své povinnosti zakotvené v § 241a odst. 2 o. s. ř. a uvedl, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti.

26. Shledal-li Nejvyšší soud u jedné ze stěžovatelem formulovaných otázek, že na ní rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá, fakticky tím posuzoval splnění předpokladů přípustnosti dovolání [srov. nález sp. zn. I. ÚS 425/17 ze dne 19. 4. 2017 (N 63/85 SbNU 145) či nález sp. zn. I. ÚS 1461/17 ze dne 14. 11. 2017 (N 212/87 SbNU 447)]. Nejvyšší soud nemůže podobné hodnocení přenášet do fáze posuzování vymezení formálních požadavků k projednání dovolání a za takové situace nemohl v rozsahu této otázky dospět k závěru o jeho vadnosti (viz bod 24 výše).

27. Odmítnutí dovolání pro nedostatek náležitostí znamená nezvratné odepření přístupu k dovolacímu soudu a meritorního přezkumu dovolání, které lze z pohledu ústavně

zaručených práv jednotlivců akceptovat jen v případech podání nevyvolávajících žádné pochybnosti o jejich nedostatečnosti z pohledu základních zákonných náležitostí [nález sp. zn. I. ÚS 354/15 ze dne 19. 11. 2015 (N 198/79 SbNU 251), bod 21] – o takový případ v nyní posuzované věci nejde. Odmítl-li tedy Nejvyšší soud dovolání pro vady, jimiž materiálně netrpělo, vedlo jeho rozhodnutí k odepření přístupu stěžovatele k soudu, a tím k porušení jeho práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

28. Nejvyššímu soudu nelze vyčítat, že by se formalisticky odmítl věcnou stránkou zabývat, uvedl-li nad rámec závěru o vadnosti dovolání, že rozsudek odvolacího soudu není v rozporu s rozhodovací praxí Nejvyššího soudu a že nezjistil extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními či znaky libovůle (tj. dovolání zčásti „kvazimeritorně“ přezkoumal). To však nic nemění na skutečnosti, že Nejvyšší soud odmítl dovolání v meritorní části jako vadné, ačkoli pro to nebyly splněny předpoklady.

29. Je přitom významné, z jakého důvodu Nejvyšší soud dovolání odmítl. Rozdíl mezi odmítnutím dovolání pro vady a pro nepřipustnost není jen teoretický či samoúčelný. Pro dovolatele má význam proto, že podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je podmínkou přípustnosti ústavní stížnosti i (efektivní) vyčerpání mimořádného opravného prostředku. V těchto případech nemůže jít nesplnění předpokladů přípustnosti k tíži dovolatele v tom smyslu, že by mu byla odepřena možnost podat proti dovoláním napadenému rozhodnutí odvolacího soudu ústavní stížnost [viz bod 57 *in fine* výše citovaného stanoviska; srov. též nález sp. zn. II. ÚS 1966/16 ze dne 15. 3. 2017 (N 45/84 SbNU 527), body 28 až 36, nebo nález sp. zn. I. ÚS 3712/18 ze dne 11. 11. 2019 (N 187/97 SbNU 41), bod 16].

VII. 2 Meritum věci

VII. 2 a) Obecná východiska ústavněprávního přezkumu

30. Ústavní soud není jako orgán ochrany ústavnosti podle čl. 83 Ústavy součástí systému obecné justice (srov. čl. 90 a 91 odst. 1 Ústavy); do rozhodovací činnosti obecných soudů je oprávněn zasáhnout pouze tehdy, poruší-li obecné soudy nelegitimním způsobem ústavně garantovaná základní práva či svobody jednotlivce. Přezkumná činnost Ústavního soudu je v takových případech omezena na zjištění, zda v řízení, které předcházelo napadenému rozhodnutí, obecné soudy postupovaly uvnitř ústavních limitů své činnosti, nebo zda z nich vybočily, např. v důsledku ústavně nepřipustné svévole [k tomu srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 606/04 ze dne 15. 9. 2005 (N 177/38 SbNU 421) nebo nález sp. zn. IV. ÚS 369/06 ze dne 7. 11. 2006 (N 206/43 SbNU 303)].

31. Pojem svévole Ústavní soud v judikatuře vyložil jako extrémní nesoulad právních závěrů se skutkovými zjištěními, případně jako nerespektování kogentní normy, dále jako interpretaci, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (příkladem čehož je přepjatý formalismus), interpretaci ocitající se v extrémním nesouladu s obsahem právní praxe a doktríny obecně akceptovaných výkladových metod, a také interpretaci a aplikaci zákonných pojmů v jiném než zákonem stanoveném a právním myšlením konsensuálně akceptovaném významu [srov. nález sp. zn. III. ÚS 677/07 ze dne 1. 11. 2007 (N 179/47 SbNU 371) nebo nález sp. zn. IV. ÚS 2795/09 ze dne 28. 6. 2010 (N 129/57 SbNU 583)].

VII. 2 b) Otázka rozložení důkazního břemene (čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny)

32. Z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že problematika rozložení důkazního břemene, ačkoli není explicitně upravena ani v rovině podústavního práva, nabývá ústavněprávní dimenze v tom smyslu, jak jej vymezují principy nestranného a spravedlivého procesu vyplývající z článku 90 Ústavy a z čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny. To mimo jiné znamená, že soud nemůže některou z procesních stran zatížit důkazním břemenem bez dalšího a jednostranným způsobem, ale pouze v kontextu všech relevantních okolností případu [srov. nález sp. zn. IV. ÚS 167/96 ze dne 7. 10. 1996 (N 93/6 SbNU 183)]. Problematika rozložení důkazního břemene je řešena soudní praxí a úzce souvisí především s právem na rovnost účastníků řízení podle čl. 37 odst. 3 Listiny [viz nález sp. zn. I. ÚS 173/13 ze dne 20. 8. 2014 (N 156/74 SbNU 333)], jehož cílem (cílem „zásady rovnosti zbraní“) je dosažení „spravedlivé rovnováhy“ mezi stranami sporu [viz nález sp. zn. Pl. ÚS 37/04 ze dne 26. 4. 2006 (N 92/41 SbNU 173; 419/2006 Sb.), bod 64, a nález sp. zn. Pl. ÚS 49/10 ze dne 28. 1. 2014 (N 10/72 SbNU 111; 44/2014 Sb.), body 28 a 29].

33. Důkazní břemeno stíhá obecně účastníka, v jehož zájmu je, aby určitá skutečnost, rozhodná podle hmotného práva a účastníkem tvrzená, byla v řízení prokázána (srov. nález sp. zn. Pl. ÚS 37/04, bod 65 a tam citovanou literaturu). V občanském soudním řízení tvrdí a prokazuje (z hlediska břemene tvrzení a důkazu) procesní strana, které mají být tvrzení ku prospěchu [srov. nález sp. zn. III. ÚS 996/17 ze dne 28. 8. 2019 (N 150/95 SbNU 306), bod 23 a tam citovanou literaturu; Lavický, P. *Důkazní břemeno v civilním řízení soudním*, Praha: Leges, 2017, s. 76 až 88 a 144 až 148].

34. Z hlediska rozložení důkazního břemene mezi účastníky civilního řízení sporného platí obecné pravidlo, podle něhož „[r]ozsah důkazního břemene, tedy okruh skutečností, které konkrétně musí ten který účastník prokázat, zásadně určuje hmotněprávní norma, to znamená právní předpis, který je na sporný vztah aplikován“ (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 1722/2012 ze dne 28. 8. 2013, jehož závěry byly citovány v nálezu sp. zn. I. ÚS 1785/21 ze dne 28. 6. 2022, bod 27; všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <https://nalus.usoud.cz>).

VII. 2 c) Princip plného nahrazení újmy na zdraví (čl. 7 odst. 1 Listiny)

35. Ústavní soud ve své rozhodovací praxi vychází z premisy, že zásahy do zdraví člověka je třeba jako zásahy do tělesné a duševní integrity člověka přezkoumávat podle čl. 7 odst. 1 Listiny [viz nález sp. zn. I. ÚS 2315/15 ze dne 12. 4. 2016 (N 64/81 SbNU 99), zejm. body 60 až 68]. Ve věci kompenzace újmy na zdraví se Ústavní soud výslovně přihlásil k principu povinnosti škůdce poskytnout poškozenému plnou náhradu (odškodnění) za veškeré utržené majetkové i nemajetkové újmy [viz nález sp. zn. IV. ÚS 444/11 ze dne 5. 12. 2012 (N 200/67 SbNU 573), body 17 a 28, nález sp. zn. III. ÚS 2253/13 ze dne 9. 1. 2014 (N 3/72 SbNU 41), nález sp. zn. II. ÚS 1564/20 ze dne 9. 2. 2021, bod 19, nebo nález sp. zn. I. ÚS 2370/22 ze dne 21. 2. 2023].

36. Ústavní požadavek na úplné nahrazení újmy na zdraví je třeba ze strany obecných soudů respektovat i při aplikaci právní úpravy týkající se soukromoprávních vztahů, v nichž jsou otázky náhrad za újmu na zdraví obvykle řešeny, neboť základní práva a svobody zaručené v Listině působí i ve vztazích mezi jednotlivci navzájem (k tomu viz např. již citovaný nález sp. zn. IV. ÚS 444/11, bod 15, nebo nález sp. zn. II. ÚS 2949/20 ze dne 26. 4. 2021, bod 30 a tam citovanou judikaturu). Princip plné náhrady újmy na zdraví se použije ve vztahu ke všem typům škůdců, popř. ke všem za kompenzaci

odpovědným subjektům, a to i při odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání (srov. nálezn. zn. II. ÚS 2925/20 ze dne 15. 11. 2021, body 32 až 35).

VII. 2 d) Aplikace předestřených východisek na posuzovanou věc

37. Ústavní soud po přezkumu napadených rozhodnutí dospěl k závěru, že obecné soudy vyvodily ze zjištěného skutkového stavu extrémně nelogické (excesivní) závěry ve vztahu k rozložení důkazního břemene, čímž porušily ústavně zaručená práva stěžovatele podle čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny ve spojení s čl. 7 odst. 1 Listiny.

38. Podle odvolacím soudem aplikovaného ustanovení § 390 odst. 1 zákoníku práce, ve znění účinném do 31. 7. 2013, platí: „*Změní-li se podstatně poměry poškozeného, které byly rozhodující pro určení výše náhrady škody, může se poškozený i zaměstnavatel domáhat změny v úpravě svých práv, popřípadě povinností.*“ Shodně zní rovněž § 202 odst. 1 zákona č. 65/1965 Sb., který aplikoval nalézací soud, i § 271u odst. 1 zákoníku práce, ve znění účinném od 1. 10. 2015. Konkrétní použitá právní úprava (resp. její časová verze) proto není pro další úvahy Ústavního soudu relevantní.

39. V souladu s výše nastíněnými pravidly rozložení důkazního břemene a povahou aplikované právní úpravy lze učinit dílčí závěr, že je to zaměstnavatel (v tomto případě OKD), a nikoliv zaměstnanec, koho tíží důkazní břemeno ohledně prokázání tvrzení, že nastala podstatná změna poměrů poškozeného zaměstnance (v tomto případě stěžovatele), neboť se právního následku citované právní úpravy, tj. změny v úpravě svých povinností, konkrétně zastavení vyplácení renty, domáhá právě zaměstnavatel.

40. Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího soudu, teprve je-li prokázáno, že posuzovaná nemoc není v příčinné souvislosti s pracovním úrazem a že by sama o sobě způsobila pracovní neschopnost k soustavné výdělečné činnosti zaměstnance, lze tuto skutečnost považovat za podstatnou změnu poměrů na jeho straně (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 5 Cz 54/78 ze dne 30. 11. 1978, který je mimo jiné citovaný v napadeném rozsudku nalézacího soudu i v napadeném usnesení Nejvyššího soudu, jakož i v dalších rozhodnutích dovolacího soudu). Zaměstnavatel tudíž musí prokázat změnu poměrů zaměstnance, i její podstatný charakter; nárok na rentu pak zaniká od okamžiku změny (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2015/2016 ze dne 2. 12. 2016). V poměrech posuzované věci bylo rozložení důkazního břemene fakticky obráceno. Nalézací soud založil své rozhodnutí na tom, že stěžovatel neprokázal, že již při skončení pracovního poměru a na počátku poskytování renty trpěl syndromem karpálního tunelu, který byl diagnostikován až v roce 2013, a proto nemůže jít o nemoc z povolání či ohrožení touto nemocí (bod 18 rozsudku nalézacího soudu). Uvedený závěr přitom podle Ústavního soudu deformuje konstrukci důkazního břemene (jak je všeobecně chápána a interpretována, a to s přihlédnutím ke specifickým pracovníprávního sporu) a nereflktuje učiněná skutková zjištění, dokonce je s nimi v rozporu.

41. Z provedeného dokazování, jemuž samotnému nemá Ústavní soud z hlediska ústavněprávního co vytknout, totiž vyplývá, že nelze učinit jednoznačný závěr, zda stěžovatelovo onemocnění karpálního tunelu je či není v příčinné souvislosti s pracovním úrazem. Ve věci byly podány celkem tři znalecké posudky: znalkyně MUDr. Landecká považuje syndrom karpálního tunelu u stěžovatele za obecné onemocnění, druhý znalec (MUDr. Vašítek) nevyločil, že mohl mít původ již ve výkonu

zaměstnání a třetí znalec (MUDr. Lorenc) oba závěry označil za spekulativní, k čemuž se výslovně přihlásil i nalézací soud (viz bod 18 rozsudku nalézacího soudu).

42. Odvolací soud poté shrnul, že znalci nepostavili najisto, že stěžovatel oboustranným syndromem karpálního tunelu před 26. 7. 2013 skutečně onemocněl, neboť takový závěr ani vyslovit nemohli (bod 16 rozsudku odvolacího soudu). Odvolací soud tedy na jedné straně uzavírá, že nelze výskyt uvedeného onemocnění před uvedeným datem potvrdit, ale ani vyvrátit, na druhé straně z toho vyvozuje pro stěžovatele nepříznivý závěr, že vedlejší účastnice prokázala relevantní změnu poměrů na straně stěžovatele – že ke dni 26. 7. 2013 u něj bylo zjištěno obecné onemocnění – oboustranný syndrom karpálního tunelu lehkého stupně. V těchto úvahách lze podle Ústavního soudu spatřovat „potrestání“ účastníka, které je v rozporu s pravidly spravedlivého procesu.

43. Skutečnost, že v řízení byla prokázána existence předmětného onemocnění, neimplikuje, že vedlejší účastnice prokázala podstatnou změnu poměrů, neboť pro takový závěr je nezbytné porovnat poměry poškozeného, které byly rozhodující pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků, a poměry nové (srov. v napadeném usnesení Nejvyššího soudu citovaný rozsudek téhož soudu sp. zn. 21 Cdo 227/2002 ze dne 12. 3. 2002). Jinými slovy a obecně vyjádřeno, domáhá-li se zaměstnavatel úpravy (zproštění) povinnosti platit poškozenému (zaměstnanci) rentu, musí on (nikoliv zaměstnanec) prokázat změnu poměrů poškozeného (zaměstnance), které byly rozhodující pro určení výše náhrady, nikoli pouze existenci okolnosti, pro niž by zaměstnanec nebyl schopen danou práci konat.

44. Jsou-li pochybnosti o původních poměrech stěžovatele a nebylo-li bezpečně prokázáno, že syndrom karpálního tunelu vznikl až po uzavření dohody o výplatě renty, nelze učinit závěr, že nastala relevantní změna zaměstnancových poměrů. Bylo na vedlejší účastnici, aby prokázala, že zjištěné onemocnění nemá příčinnou souvislost s pracovním úrazem stěžovatele (že se objevilo bez souvislosti s ním), nikoli na něm, aby prokázal, že onemocněním trpěl již před diagnostikou v roce 2013. V průběhu řízení stěžovatel namítal, že v tomto směru vedlejší účastnice neunáší důkazní břemeno (viz např. protokol z jednání dne 15. 3. 2021 na č. 1. 145, část VII./D odůvodnění odvolání na č. 1. 202 či část IV. dovolání na č. 1. 236), obecné soudy mu však nepřisvědčily, a to dokonce ústavně nekonformním způsobem.

45. Nelze přijmout úvahu nalézacího soudu, podle níž předmětné onemocnění nemůže být v příčinné souvislosti s pracovním úrazem proto, že si stěžovatel na jeho subjektivní příznaky v průběhu let po pracovním úrazu v rámci průběžných kontrol nestěžoval. Nestěžoval si na ně totiž ani v roce 2013, kdy bylo provedeno jeho EMG vyšetření a syndrom karpálního tunelu zjištěn, nestěžuje si na ně ostatně ani v současnosti, na což stěžovatel poukazuje v ústavní stížnosti a poukazyval na to i v řízení před obecnými soudy. Naopak skutečnost, že následky zjištěného onemocnění aktuálně nepocítuje a nikdy nepocítoval, dále zpochybňuje závěr, že onemocnění nemohlo vzniknout v důsledku pracovního úrazu.

46. Ačkoli lze (obecně) přisvědčit vedlejší účastnici, že nemůže stanovit konkrétní obsah lékařské prohlídky, zejména zda při ní bude provedeno EMG vyšetření, stejně tak lze přisvědčit stěžovateli (coby objektivně slabší straně chráněné pracovním právem), že mu nelze klást jeho neprovedení k tíži. Je to zaměstnavatel, jenž je odpovědný za plnění povinností na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně povinnosti zajistit

lékařské prohlídky (vstupní, periodické, mimořádné či výstupní); nedostatečná obezřetnost zaměstnavatele na tomto úseku mu jdou k tíži nejen v oblasti veřejnoprávní, ale rovněž v případném pracovněprávním sporu, v němž se domáhá úpravy svých povinností při vyplácení renty poškozenému zaměstnanci. Z tohoto pohledu je třeba lékařské prohlídky a jejich výsledky chápat i jako ochranu stran do budoucna.

47. Nalézací soud zjistil, že vedle znaleckého posudku MUDr. Hany Martínkové ze dne 16. 11. 1999, podle něhož stěžovatel v důsledku pracovního úrazu není schopen dosavadní práce, nebylo provedeno jeho výstupní vyšetření (bod 18 rozsudku nalézacího soudu). Odvolací soud v této souvislosti uvedl, že stěžovatel ve skutečnosti nebrojí proti neprovádění lékařských prohlídek, ale namítá, že jejich součástí nebylo EMG vyšetření, což nemohla vedlejší účastnice ovlivnit (bod 17 rozsudku odvolacího soudu).

48. Podle Ústavního soudu není z hlediska rozložení důkazního břemene rozhodné, zda vedlejší účastnice při plnění povinností na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pochybila či nikoli. Skutečnost, že EMG vyšetření nebylo při trvání pracovního poměru ani po jeho skončení provedeno, má význam pouze z hlediska zjišťování, kdy stěžovatel syndromem karpálního tunelu trpěl či trpět začal. Jak přitom bylo uvedeno, nevědomost o této okolnosti jde k tíži vedlejší účastnice, která je povinna prokázat, že zjištěné onemocnění nenastalo v důsledku pracovního úrazu, tedy že vzniklo, ale zároveň bez příčinné souvislosti s ním. K tomu mohou (ale také nemusí) sloužit mimo jiné výsledky lékařských prohlídek a vyšetření na nich provedená; stěžovateli nelze vyčítat, že se nedomáhal pečlivějšího vyšetření na všechna onemocnění, jimiž mohl potenciálně trpět, nepocit'oval-li jejich příznaky.

49. Nelze pominout ani individuální rozměry věci: Stěžovateli se v důsledku (jím nezaviněného) pracovního úrazu nezvratně změnil život – ocitl se ve složité a stresové situaci, přišel o práci i zdraví, a to s celoživotními následky; coby zaměstnanec je přitom v pracovněprávním sporu zvláště chráněnou slabší smluvní stranou [srov. nález sp. zn. I. ÚS 2283/17 ze dne 28. 8. 2018 (N 142/90 SbNU 307) nebo nález sp. zn. II. ÚS 1889/19 ze dne 21. 5. 2021, body 26 a 27]. Za těchto okolností se jeví požadavek obecných soudů, aby stěžovatel prokazoval existenci syndromu karpálního tunelu (na jehož příznaky si nikdy nestěžoval) v období před téměř dvaceti lety, nejen v rozporu s judikatorně dovozenými pravidly rozložení důkazního břemene a naznačeným principem ochrany slabší strany, ale také obecnou ideou spravedlnosti [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 2048/09 ze dne 2. 11. 2009 (N 232/55 SbNU 181) nebo nález sp. zn. II. ÚS 3168/09 ze dne 5. 8. 2010 (N 158/58 SbNU 345)].

50. Ústavní soud shrnuje, že za situace, kdy na základě učiněných skutkových zjištění nebyla vyloučena existence oboustranného syndromu karpálního tunelu před jeho diagnostikovaním dne 26. 7. 2013 ani jeho příčinná souvislost s pracovním úrazem, bylo za takto neobjasněného skutkového stavu jediným možným vyústěním uzavřít, že vedlejší účastnice neunesla důkazní břemeno o podstatné změně poměrů stěžovatele (a vyvodit z toho plynoucí právní důsledky). Jestliže nalézací i odvolací soud uvedený závěr neučinily, fakticky tím, v rozporu s příslušnou právní úpravou a pravidly řádně vedeného řízení, přenesly důkazní břemeno na stěžovatele, čímž porušily jeho ústavně zaručená práva na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny) a rovnost účastníků řízení podle čl. 37 odst. 3 Listiny, a v konečném důsledku neposkytly ochranu jeho ústavně zaručenému právu na nedotknutelnost osoby (čl. 7 odst. 1 Listiny).

51. Pochybení dosahující ústavněprávní intenzity nenapravit ani Nejvyšší soud, podle něhož (bez ohledu na závěr o vadnosti dovolání v meritorní části) je rozsudek odvolacího soudu v souladu s ustálenou rozhodovací praxí, přestože tomu tak není. Porušení ústavně zaručených práv se proto týkají i napadeného usnesení Nejvyššího soudu.

52. Dalšími stěžovatelem předestřenými argumentačními liniemi, tj. že se obecné soudy nevyjádřily k možnému vyléčení onemocnění nebo k jeho rozsahu či nevzaly v potaz tvrzené pochybení vedlejší účastnice na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, se Ústavní soud nezabýval, neboť je to nadbytečné za situace, byla-li ústavně nekonformní již výchozí úvaha, že vedlejší účastnice unesla důkazní břemeno ve vztahu k relevantní změně poměrů na straně stěžovatele. Teprve následně se lze zabývat posouzením, zda jde o změnu poměrů podstatnou, k čemuž směřuje část stěžovatelovy argumentace, s níž by se obecné soudy musely vypořádat. Důvodná není stěžovatelova námitka porušení jeho práva na přiměřené hmotné zabezpečení podle čl. 30 odst. 1 Listiny, neboť uvedeného veřejného subjektivního práva se lze dovolávat pouze v mezích stanovených zákonem (čl. 30 odst. 3 Listiny), tj. právními předpisy v oblasti sociálního zabezpečení, nikoli v rovině soukromoprávní.

VIII. Závěr

53. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti stěžovatele vyhověl a napadená rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil, neboť jimi byla porušena ústavně zaručená práva stěžovatele na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny) a na rovnost účastníků řízení (čl. 37 odst. 3 Listiny), ve spojení s jeho právem na nedotknutelnost osoby (čl. 7 odst. 1 Listiny).

54. V dalším řízení bude úkolem nalézacího soudu, aby v intencích tohoto nálezu revidoval svůj závěr o unesení důkazního břemene vedlejší účastnicí; aby zohlednil zejména, že je na vedlejší účastnici, aby prokázala, že syndrom karpálního tunelu u stěžovatele nemá příčinnou souvislost s pracovním úrazem. Samotné zjištění onemocnění přitom neznamená, že se poměry stěžovatele změnily (natož podstatně), neboť za tím účelem je nezbytné zhodnotit jeho poměry, které byly rozhodující pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků. Nebude-li možné závěr o podstatné změně poměrů stěžovatele jednoznačně učinit, vyvodí z toho nalézací soud v souladu s nastíněnými pravidly rozložení důkazního břemene příslušné procesní důsledky.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 27. června 2023

Pavel Šámal v. r.
předseda senátu

Za správnost:
Jana Němečková